

PRZYKŁADOWE FORMY KRZYWDZENIA MAŁOLETNICH ORAZ SYMPTOMY POZWALAJĄCE NA ICH ROZPOZNANIE

Krzywdzenie dziecka to każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychiczny dziecka (Definicja WHO).

Wyróżnia się cztery podstawowe formy krzywdzenia:

1. PRZEMOC FIZYCZNA

Przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone. Krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko lub ze strony osoby, której dziecko ufa bądź która ma nad nim władzę. Nieprzypadkowe zranienie polegające na przykład na: popychaniu, szarpaniu, policzkowaniu, szczypaniu, kopaniu, duszeniu, biciu otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewaniu wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użyciu broni, ostrych narzędzi. Może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.

Zauważalne symptomy przemocy fizycznej:

- 1) Ślady palców i przedmiotów na ciele dziecka;
- 2) Okrągłe punktowe poparzenia;
- 3) Opuchlizna, złamania, zwichnięcia;
- 4) Skarpetkowe odparzenia;
- 5) Siniaki w nietypowych miejscach ciała dziecka, np. okularowe w okolicy oczu

Pośrednio obserwowane zachowanie dziecka:

- 1) Lęk przed rozebraniem się;
- 2) Lęk przed dotykiem drugiej osoby;
- 3) Strój nieadekwatny do pory roku i pogody (długie rękawy, kiedy jest ciepło);
- 4) Nadmierna apatia lub agresja;
- 5) Noszenie ciemnych okularów, także przy braku słońca.

Zalecane zachowanie:

Wzmocniony nacisk na obserwację symptomów i zachowania dziecka, jeśli małe dziecko nie mówi.

2. PRZEMOC PSYCHICZNA

Chroniczna, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a osobą dorosłą, obejmującą zarówno działania jak i zaniechania.

Formy przemocy psychicznej:

- 1) Niedostępność emocjonalna;
- 2) Zaniedbywanie emocjonalne;
- 3) Relacja z dzieckiem oparta na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu;

- 4) Nieodpowiedzialne rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem;
- 5) Niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy osobą dorosłą a dzieckiem.

Objawy przemocy psychicznej:

- 1) Zaburzenia mowy (wynikające z napięcia nerwowego);
- 2) Psychosomatyczne (ból jelitowo- żołądkowe, ból i zawroty głowy);
- 3) Moczzenie i zanieczyszczanie się;
- 4) Ból mięśni, nadmierna potliwość, zaburzenia snu;
- 5) Brak poczucia pewności siebie, niska samoocena, wycofanie;
- 6) Depresja, fobie, lęk;
- 7) Zachowanie destrukcyjne;
- 8) Kłopoty z kontrolą emocji;
- 9) Poczucie krzywdy i winy, nieufność do innych;
- 10) Problemy szkolne, zachowania agresywne w stosunku do innych osób.

3. WYKORZYSTANIE SEKSUALNE

Włączanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/ lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi, społecznymi. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność (np. prezentowanie treści o tematyce pornograficznej, robienie zdjęć lub filmów z udziałem dziecka bez odzieży, komentowanie dziecka w sposób erotyczny, proponowanie relacji intymnych, dotykanie w miejscach intymnych, zmuszanie do oglądania nagości i/lub dotykania przez dziecko, ocieranie, kontakty oralne) wystąpi między dzieckiem dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności i władzy.

Konsekwencje przemocy seksualnej:

Somatyczne:

- 1) Infekcje dróg moczowo- płciowych bez podłoża organicznego;
- 2) Urazy zewnętrznych narządów płciowych: zaczerwienienia, otarcia naskórka, bolesność,
- 3) Urazy około odbytowe i pochwy,
- 4) Ból przy oddawaniu moczu czy kału;
- 5) Uptawy;
- 6) Infekcje jamy ustnej;
- 7) Urazy ciała związane ze stosowaną przemocą fizyczną;
- 8) Infekcje przenoszone drogą płciową (np. weneryczne, grzybicze, HIV);
- 9) Niezrozumiałe pojawienie się dolegliwości somatycznych, np. ból brzucha, głowy, wymiotów, nudności, nietrzymanie moczu i kału;
- 10) Spadek apetytu;
- 11) Cięża.

Poznawcze, emocjonalne, behawioralne:

- 1) Zbytняя erotyzacja dziecka, znajomość zachowań seksualnych charakterystycznych dla osób dorosłych;
- 2) Prowokacyjne zachowania seksualne zarówno w stosunku do dorosłych, jak i rówieśników;
- 3) Zachowania masturbacyjne;

- 4) Erotyczne rysunki lub zabawy dziecka;
- 5) Zaburzenia snu, lęki nocne, koszmary nocne;
- 6) Zaburzenia przyjmowania pokarmu;
- 7) U małych dzieci zachowania o charakterze regresywnym, takie jak moczenie się, ssanie palca, kiwanie;
- 8) Izolowanie się, zamykanie się w sobie;
- 9) Lęki, strach, fobie, nerwice, depresje, przygnębienie i smutek;
- 10) Lęki związane z daną płcią, np. wobec rodzica danej płci;
- 11) Zachowania agresywne i/ lub autodestrukcyjne (próby samobójcze, samobójstwa);
- 12) Nadpobudliwość ruchowa;
- 13) Poczucie winy, krzywdy;

4. ZANIEDBYWANIE

Chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych dziecka i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju. Do zaniedbywania dochodzi w relacji dziecka z osobą, która zobowiązana jest do opieki, wychowania, troski i ochrony dziecka.

Objawy zaniedbywania:

- 1) Częsta absencja w szkole lub przedszkolu;
- 2) Wagarowanie;
- 3) Ubiór nieadekwatny do pory roku;
- 4) Niedożywienie;
- 5) Zaniedbanie pod względem higienicznym i zdrowotnym (brudna skóra, rażąco małych rozmiarów odzież, przewlekłe nieleczone choroby, niezazywanie niezbędnych leków, koniecznych badań, zaburzony rozwój fizyczny),
- 6) Pozostawianie na dworze bez opieki w godzinach wieczornych i nocnych (zwłaszcza młodsze dzieci);
- 7) Niedbanie o higienę snu i odpoczynku;
- 8) Apatia i bierność.